TEKNIIKAN AKATEEMISET
Jari Jokinen

22.10.2015

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto
23.10.2015 klo 9.00

HE 30/2015 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2016, LUKU 32.20: ELINKEINO- JA INNOVAATIOPOLITIIKKA

Tekniikan akateemiset TEK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen talousarvioesityksen elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa koskevasta osasta.

Viime vuosikymmenien talouskasvu on ollut pääosin tulosta tuottavuuden kasvusta, mikä sittemmin on kääntynyt laskuun. Kilpailukyvyn palauttamiseksi tuottavuus on nyt saatava uudestaan innovaatio- ja t&k-vetoiseen kasvuun. Kilpailukyvyn ja kestävän kasvun perusta syntyy vain osaamisen, teknologian ja innovaatioiden avulla. TEK on huolissaan Suomen viimeaikaisesta kehityksestä, jolle ominaisia piirteitä ovat tuottavuuden ja kilpailukyvyn heikentyminen sekä osaamispohjaisen kasvun unohtaminen.

Suomella on edessään merkittävä osaamishaaste. Viime vuosien voimakas elinkeinorakenteen murros sekä sitä seuranneet talouden supistuminen ja t&k-investointien leikkaukset ovat merkittävästi heikentäneet Suomen tietoon ja osaamiseen perustuvaa kilpailukykyä ja hidastaneet elinkeinotoiminnan luontaista uudistumista.

Samanaikaiset supistukset yksityisellä ja julkisella sektorilla ovat voimistaneet toisiaan ja lamauttaneet kehittämisen. Osaamisperustamme on edelleen kunnossa, mutta useilla aloilla olemme jo pudonneet kehityksen terävästä kärjestä.

Hallituksen esityksessä esitetyillä leikkauksilla heikennetään Suomen korkeaan osaamiseen liittyviä vahvuuksia ja annetaan etumatkaa kilpailijamaillemme.

Haluamme erityisesti nostaa esiin seuraavat seikat:

1. TEKES

Tekesillä on keskeinen rooli innovaatiotoiminnan rahoittamisessa ja toimijoiden verkottamisessa. Tekes on menestyksekkäästi tukenut yliopistojen tuotta-

man uuden tiedon hyödyntämistä uusien innovaatioiden, tuotteiden ja yritystoiminnan synnyttämisessä.

Vuodelle 2016 esitetyt leikkaukset vaikuttavat arviolta Tekesin innovaatiorahoituksen avustuksiin seuraavasti verrattuna tämän vuoden toimintaan:

- Suurten yritysten t&k-toimintaan yli 100 henkilötyövuoden verran.
- Välillinen vaikutus pk-yritysten toimintaan yli 360 henkilötyövuoden verran.
- Julkisiin tutkimusorganisaatioihin yli 1670 henkilötyövuoden verran.
- TEKES on arvioinut, että leikkausten vuoksi jää syntymättä
  - yli 250 patenttia/IPR-oikeutta
  - yli 30 pilotti-/demolaitosta
  - lähes 500 opinnäytettä
  - lähes 200 uutta tuotetta/palvelua

Tekesin toimintaan esitetyt leikkaukset heikentävät merkittävällä tavalla suomalaisen yritystoiminnan uudistumiskykyä, jota ei hallituksen kärkihankkeisiin esitetyillä panostuksilla voida korvata.

2. Yliopistot

Erityisesti Tekesin innovaatiorahoitukseen tehtävät leikkaukset heikentävät yliopistojen ja yritysten yhteistyötä. Tämän lisäksi yliopistoihin kohdistuu huomattavat suorat rahoitusleikkaukset.

Tekesin rooli sellaisen toiminnan tukemisessa, jossa yliopistoissa tuotettavaa uutta tietoa ja osaamista hyödynnetään yrityksissä tai uusia yrityksiä perustettaessa, on ollut erittäin merkittävä. Esitettyjen innovaatiorahoitusleikkausten vaikutuksia vahvistaa se, että yliopistojen rahoitusmallissa ei ole yliopistotoiminnan vaikuttavuuteen liittyviä elementtejä.

TEK haluaa nostaa esiin sen, että yliopistotoiminnan vaikuttavuus tulisi nostaa osaksi yliopistojen rahoituksen määräytymisperusteita. Tällä hetkellä rahoituksen määräytymisen pääkomponentit ovat – aivan oikein – opetus (tutkinnot) ja tutkimus (julkaisut). Osa yliopistojen rahoituksesta tulisi kuitenkin suunnata esimerkiksi neljän vuoden välein tehtävän kansainvälisten vaikuttavuusarvioinnin pohjalta.

Sekä yliopisto- että innovaatiorahoitukseen uhkaavat erityisesti kokeellista teknistä yliopistotutkimusta ja -koulutusta, koska se on kallista. Resurssien jyrkkä leikkaaminen saattaa aiheuttaa sen, että yliopistot suosivat halvempaa

tutkimus- ja koulutustoimintaa jatkossa. Tämä leikkaa suoraan suomalaisten yritysten tulevaisuuden menestyksen eväitä.

3. VTT

Tekesin rahoitusleikkaukset heijastuvat voimakkaasti myös Teknologian tutkimuskeskus VTT:hen. Tämän lisäksi valtionapu VTT:n toimintaan vähenee. Tässä tulee huomioida myös se, että valtionavusta lähes 20% käytetään arvonlisäverokompensaatioon eli rahan siirtämiseen valtion taskusta toiseen.

On hyvä huomata myös, että VTT on voinut käyttää valtionapua esimerkiksi vastinrahana EU-rahoitteisissa hankkeissa. Kun vastinraha pienenee, mahdollisuus hyödyntää EU-rahoitus heikkenee vastaavalla tavalla.

Talousarvioesityksen vaikutukset merkitsevät arviolta VTT:lle useiden kymmenien miljoonien eurojen leikkausta. Tämä tarkoittaisi alustavien arvioiden mukaan jopa 600 henkilötyövuotta. VTT:n henkilöstö on jo vähentynyt vuoden 2013 tasosta (2700) liki viidenneksellä (2200). Nyt tehdyt esitykset vaarantavat VTT:n tutkimustoimintaa merkittävällä tavalla. Liian pienellä henkilöstöllä esimerkiksi kokeellisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitäminen ei ole mahdollista. Tämä merkitsee Suomelle tärkeän kilpailuedun menettämistä.

Helsingissä 22.10.2015

Jari Jokinen
Johtaja
Tekniikan akateemiset TEK